

**Posudek na diplomovou práci Michala Mikuše
na téma
„Primeranosť trestnej sankcie: Komparácia trestania dopravných trestných činov a
priliehajúcich dopravných priestupkov spáchaných pod vplyvom návykových látok
v Českej a Slovenskej republike“**

Rozsah diplomové práce: 382 stran vlastního textu

Datum odevzdání práce: 30.1. 2017

1. Aktuálnost tématu:

Přiměřenost trestní sankce a s ní souvisící spravedlivost trestání je jednou z klíčových otázek trestní politiky. Problém přiměřenosti sankce je potřebné řešit nejen v mantinelech daných trestněprávními předpisy, ale i ve vztahu k trestnímu právu správnímu. Na existující disproporci mezi oběma oblastmi práva je v literatuře dlouhodobě poukazováno ve spojitosti s rozpětím pokut, jejichž výše podle správních předpisů výrazně překračuje nejvyšší možnou výměru peněžitého trestu podle trestního zákoníku. Ve spojitosti s probíhající reformou trestního práva správního je nepochybně žádoucí věnovat problematice přiměřenosti trestních sankcí patřičnou pozornost. Volbu tématu diplomové práce proto považuji za vhodnou a společensky potřebnou.

2. Náročnost tématu:

Téma je nutno zpracovat s důkladnou znalostí obecných teoretických otázek trestání. Práce vyžaduje studium odborné literatury z oblasti trestního a správního práva a rovněž z oblasti práva ústavního. Autorem zvolené pojetí práce klade nároky na orientaci v odpovídající české i slovenské právní úpravě. Ke kvalifikovanému posouzení problematiky je potřebné se zabývat nejen samotnou právní úpravou, ale také její aplikací v praxi. Poznatky potřebné pro posouzení aplikační praxe je možné získat pečlivým studiem judikatury, event. i na podkladě vlastního průzkumu praxe. Autor se rozhodl ověřit současnou úroveň aplikační praxe provedením analýzy rozsáhlého počtu rozhodnutí soudů a správních orgánů jak v České, tak ve Slovenské republice. Tato forma výzkumu vyžaduje dlouhodobou přípravu, ale je spojena i s nezanedbatelnými materiálními náklady.

3. Hodnocení práce podle stanovených kritérií:

Základním cílem práce je zjistit, jaké jsou skutečné rozdíly mezi soudním trestáním a správním trestáním dopravních trestných činů a přestupků spáchaných pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek v České a Slovenské republice (viz str. 12 práce). Autorova práce má však širší záběr, neboť jeho záměrem je také poukázat na nezbytnost kodifikace trestního práva správního a jeho uznání za právní odvětví sui generis (str. 15 práce). Zaměření práce, byť překračující hranice trestního práva, považuji za vhodné, odpovídající aktuálním požadavkům sankční politiky.

Práce je přes svou mimořádnou rozsáhlost velmi přehledná. Autor ji rozdělil do tří částí, dále členěných celkem do 22 kapitol. K přehlednosti a dobré orientaci v textu ještě přispívá podrobné vnitřní uspořádání jednotlivých kapitol.

Práce má promyšlenou stavbu. Její hlavní části tvoří teoretická část, zvláštní část a praktická část. V první z nich autor nejprve podrobně rozebírá teorie trestání, vymezuje účel trestu a charakterizuje základní zásady trestání. Poté se zevrubně zabývá principem přiměřenosti a testem proporcionality užívaným k posuzování přiměřenosti sankce. Ve zvláštní části autor věnuje pozornost platným právním úpravám v České a Slovenské republice a jejich vzájemnému srovnání. Při komparaci obou právních úprav si podrobně

všímá jednak odpovídajících skutkových podstat trestných činů, pojetí účelu trestu a podmínek pro ukládání trestů přicházejících v úvahu za tyto trestné činy a jednak skutkových podstat dopravních přestupků, sankcí za tyto přestupky, otázky využití zkrácené formy správního řízení a projednání přestupku bez uložení sankce. V praktické části jsou popsány a hodnoceny výsledky autorova průzkumu rozhodovací praxe, provedeného na Slovensku (na okresních dopravních inspektorátech v Banské Bystrici a v Bratislavě I a okresních soudech v týchž městech) a v České republice (na magistrátních úřadech města Zlína a hlavního města Prahy a na Okresním soudu ve Zlíně a na Obvodním soudu pro Prahu 2). V rámci tohoto průzkumu autor posuzuje nejen přiměřenost uložených sankcí, ale přezkoumává i hmotněprávní a procesněprávní stránku vybraných rozhodnutí. Vyústěním rozboru je komparace postihu dopravních trestných činů a souvisejících přestupků spáchaných pod vlivem návykových látek v obou republikách. V samostatné kapitole práce pak autor formuluje četné návrhy de lege ferenda vztahující se k otázkám reformy trestního práva a trestního práva správního a k řešení nejzávažnějších problémů, které vyplynuly z rozhodovací činnosti soudů a správních orgánů. Práce je uzavřena rekapitulací hlavních myšlenek, k nimž autor dospěl.

Po metodologické stránce práce vychází ze studia širokého okruhu literatury a četné judikatury a z autorem provedeného rozsáhlého průzkumu aplikační praxe. O pečlivé práci s použitými literárními prameny svědčí mimo jiné velice rozsáhlý poznámkový aparát, který čítá 1317 poznámek pod čarou. Průzkumu praxe autor věnoval mimořádné úsilí, rozbor rozhodovací činnosti soudů a správních orgánů představuje největší část práce (téměř 200 stran).

Práce je bezesporu zajímavá a zaslouží ocenění, a to i přesto, že se v ní autor vyslovuje i k řadě otázek, které překračují rámeček tématu a souvisí s ním jen nepřímo, a že v některých případech se nerozpakuje polemizovat i s postoji, dlouhodobě v nauce trestního práva uznávanými. Uznání zaslouží, že autorovy postoje jsou konzistentní a vycházejí z promyšlené koncepce nastíněné zejména v teoretické části práce (viz zejména zdařilé pojednání o účelu trestu a dalších otázkách trestání obsažené v této části práce na str. 32 a násl.). Bez zajímavosti není ani zvláštní část práce, přestože v ní autorovy kritické výtky směřují především ke slovenské právní úpravě. Tak např. oprávněná je zřejmě autorova kritika trestného činu odmítnutí vyšetření na zjištění přítomnosti návykové látky, existujícího ve slovenském trestním zákoně, nebo kritika formulace kvalifikované skutkové podstaty trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle tamního trestního zákona. Souhlasit je možno i s výhradou k formulaci kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu podle § 274 odst. 1, 2 písm. a) českého trestního zákoníku (viz str. 88 práce). Naopak za opodstatněné nepovažuji autorovo ostře kritické stanovisko k peněžitému trestu ve formě denních pokut podle české právní úpravy (viz str. 88 a násl.) a za pochybnou mám i jeho výtku vůči slovenské právní úpravě trestu nucené práce, která vyžaduje k uložení tohoto trestu souhlas pachatele (str. 98 a násl.). Za diskusní lze označit autorův názor na možnost aplikace ustanovení § 12 odst. 2 českého trestního zákoníku (str. 114 – 115 práce).

Průzkum rozhodovací činnosti provedený autorem považuji za velmi záslužný. K hlediskům zvoleným pro průzkum a k hodnocení poznatků zjištěných tímto zkoumáním mám však některé připomínky. Průzkum svým záběrem překračuje rámeček tématu (viz zejména podrobné výklady o určování koncentrace alkoholu v krvi na str. 133 a násl.) a některé autorem vytýkané nedostatky ve zkoumaných rozhodnutích nejsou zcela oprávněné. Nutno např. upozornit, že úřední záznamy je možno za podmínek § 211 odst. 6 a § 314d odst. 2 českého trestního řádu použít jako důkaz. Naopak velmi výstižně autor poukázal na nepřezkoumatelnost některých rozhodnutí z důvodu chybějícího patřičného odůvodnění výroku o trestu a na některá další pochybení. Celkově jsou výsledky průzkumu týkající se

otázky přiměřenosti ukládaných sankcí přesvědčivé a více méně potvrzují, že správní trestání deliktů, které tvořily předmět zkoumání, je paradoxně přísnější než trestání v trestním řízení.

V poslední kapitole práce, která obsahuje širokou paletu autorových názorů na možnou reformu trestního práva a správního trestního práva nemohu nepozastavit autorův návrh, aby správní orgány mohly ukládat nepodmíněný trest odnětí svobody do výše dvou let (str. 305 a násl.), který považuji za nepřijatelný.

Přes výhrady k některým právním názorům vyslovených autorem, práci hodnotím jako zdařilou.

Práce je psána patřičným odborným stylem. Také po formální stránce práce je zpracována velmi pečlivě.

4. Otázka k obhajobě: 1. Přednosti a nedostatky vyměřování peněžitého trestu pomocí systému denních pokut, význam tohoto systému z hlediska přiměřenosti trestu.
2. Význam zjištění postoje pachatele k uložení trestu obecně prospěšných prací.

5. Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

6. Navržený kvalifikační stupeň: výborně

JUDr. Marie Vanduchová, CSc.
vedoucí diplomové práce

V Praze dne 28. 2. 2017